

STORTINGET

Innst. 393 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 85 S (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag om etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste. Det tas sikte på oppstart i løpet av 2022.

Justis- og beredskapsdepartementet er i slutfasen om valg av leverandør og har hentet inn endelige tilbud. Det legges opp til en kontrakt med varighet på 6 år med opsjoner for forlengelse på inntil 4 år, med forbehold om Stortingets samtykke. Det tas sikte på idriftsetting i løpet av 2022. Det kan legges til grunn at samlet ramme for forpliktelsene i avtaleperioden i kontrakten ikke overstiger 1 860 mill. kroner for perioden fra 2022 til 2028. Eventuelle utgifter som påløper i 2021 vil håndteres innenfor Justis- og beredskapsdepartementets gjeldende budsjettammer. Regjeringen vil komme tilbake til de bevilgningsmessige konsekvensene fra 2022 i de årlige budsjettfremleggene.

For å sikre at beredskapen for politiet er ivaretatt i Nord-Norge, har politiet inngått en avtale med et privat selskap som sikrer politiet tilgang på helikopter som står på en times beredskap gjennom hele året. Avtalen trådte i kraft 1. mai 2020. Det er hentet inn en opsjon på kapasitet til politiet i forbindelse med Tromsø-basen. Justis- og beredskapsdepartementet vil på et senere

tidspunkt vurdere om opsjonen skal benyttes. Når det gjelder leie av hangar og fasiliteter for tilstedevakt i Tromsø, åpnes det for at staten på sikt kan flytte over til egen hangar dersom dette etableres.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Bøhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til Prop. 85 S (2020–2021) Etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste, og merker seg at Justis- og beredskapsdepartementet i denne proposisjonen legger frem forslag om etablering av en ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste der det tas sikte på oppstart i løpet av 2022.

Komiteen understreker at redningshelikopterberedskapen i Nord-Norge ikke er like god som i resten av landet, og at det i dag er store avstander mellom redningshelikopterbasene i Bodø og Banak. Komiteen viser til at klimatiske forhold, lange avstander og lange mørkeperioder gir særlige utfordringer. Komiteen understreker at med økt aktivitet knyttet til cruisetrafikk, fiskeri, småbåter og fjellturisme er det viktig å ha beredskapskapasiteter langs vårt langstrakte land, og at dette er bakgrunnen for at det nå foreslås å opprette en ny redningshelikopterbase i Tromsø for å styrke beredskapen i Nord-Norge basert på sivil innleie. Komite-

en viser til at for å få dette på plass, er det behov for helikoptre, mannskaper og hangar med tilstedevaktfasiliteter.

Komiteen merker seg at avtalen for Sysselmannens helikoptertjenester på Svalbard løper til 1. april 2022, med opsjon for forlengelse til 1. april 2024, og at anbudskonkurransen viser at en felles leverandør og felles operert base for Tromsø og helikoptertjenesten for Sysselmannen på Svalbard gir økt robusthet, kvalitet og tilgjengelighet samt stordriftsfordeler. Det legges derfor opp til en slik løsning. Komiteen merker seg videre at leverandørene har godtatt krav til overføring av personell fra eksisterende til fremtidig tilbyder på Svalbard i tilfelle operatørbytte, noe som vil redusere risikoen for driftsutfordringer i overgangsfasen. Komiteen understreker at det legges til grunn at tjenesten på Tromsø-basen skal ha god kvalitet, med krav om 98 pst. tilgjengelighet, døgnkontinuerlig tilstedevakt og 15 minutters beredskap.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker primært at redningshelikopterbasen blir drevet av 330-skvadronen med de statlige redningshelikoptrene SAR Queen (AW101). 330-skvadronen med forsvarspersonell vil kunne ivareta andre typer oppdrag enn private helikopter. Dette vil også sikre at samme helikoptertype brukes i den offentlige redningstjenesten i hele Norge.

Flertallet er det klart at folks trygghet må settes først. Av hensyn til beredskapen i nord mener flertallet derfor at det viktigste er å sikre at en god redningshelikopterberedskap blir etablert med base i Tromsø raskest mulig. Flertallet vil advare mot noen utsettelse av etableringen av basen, og mener at man allerede nå bør starte arbeidet med at det etableres en statlig redningshelikopterbase i Tromsø.

Flertallet mener alle forberedelser må starte for at redningshelikopterbasen i Tromsø kan driftes offentlig av 330-skvadronen med SAR Queen når kontraktperioden for sivil leverandør går ut i 2028. Dette inkluderer utarbeidelse av planverk for bygg (hangar), pris og tid for anskaffelse av flere SAR Queen-helikoptre og hvorvidt erfaringene fra driften av de allerede innkjøpte SAR Queen-helikoptrene tilsier at de også kan dekke behovene i Tromsø og Florø.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte nødvendige forberedelser som sikrer at Forsvaret overtar som operatør av redningshelikopterbasen i Tromsø når kontrakten med sivil operatør går ut.»

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at de statlige redningshelikoptrene også har en sentral rolle når det gjelder maritim kontraterror blant annet i forbindelse med skip og installasjoner offshore. Den statlige redningstjenesten trener jevnlig sammen med både Forsvarets spesialkommando og politiets beredskapstropp på ulike oppdrag. Denne kompetansen og muligheten vil ikke et privat helikopter kunne tilby.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at Forsvarets helikopterkapasitet i Troms har blitt betydelig svekket under denne regjeringen gjennom flytting av Bell-helikoptre fra Bardufoss til Rygge. En statlig redningshelikopterbase drevet av 330-skvadronen i Tromsø vil øke tilstedeværelse av Forsvarets personell og kapasitet i nord.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er glade for at det er enighet om at 330-skvadronen og SAR Queen skal kunne komme inn på Tromsø-basen når kontrakten med sivil operatør går ut, og at det i tiden frem til det må startes opp nødvendige forberedelser som sikrer en slik overgang.

Disse medlemmer er også glade for at anbudsprosessen for etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø er fullført, og at kontraktsinngåelsen er gjennomført med de forbehold som er tatt om Stortingets samtykke. Disse medlemmer viser til at regjeringens oppfølging av saken er i tråd med det som har vært meldt til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettene for 2020 og 2021. Det vises til følgende sitat fra Prop. 1 S (2019–2020) (JBD) side 155:

«For å styrke redningsberedskapen i Nord-Noreg tek ein sikte på å opprette ein ny redningshelikopterbase i Tromsø basert på sivil innleige. Justis- og beredskapsdepartementet vil setje i gang ein konkurranse og hente inn anbud. Det blir foreslått at denne basen også leggjast til rette for å dekkje det spesielle behovet til politiet og at dette inkluderer dagens beredskap på ein time. Det vil på sikt vurderast om det er teneleg å gå over til Forsvaret som operatør av basen. Ei slik vurdering vil først kunne setjest igang når ein har tilstrekkeleg erfaring med drift av dei nye helikoptera. Det tas sikte på at den nye redningshelikopterbasen setjast i drift i løpet av 2022.»

Det vises også til sitat fra Prop. 1 S (2020–2021) (JBD) side 136:

«For å styrke redningsberedskapen i Nord-Noreg tek ein sikte på å opprette ein ny redningshelikopterbase i Tromsø basert på sivil innleige. Justis- og beredskapsdepartementet har henta inn anbud. Saken er til vurdering. Det blir foreslått at denne basen òg blir lagd

til rette for å dekke det spesielle behovet til politiet, og at dette inkluderer dagens beredskap på én time. Det blir teke sikte på at den nye redningshelikopterbasen blir sett i drift i løpet av 2022.»

Disse medlemmer støtter løsningen som er valgt med felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste, og mener dette vil styrke tjenesten og gi viktige synergier. Disse medlemmer ser med forventning frem til at basen skal åpne i 2022 i tråd med de lovnader som er gitt. Den nye redningshelikopterbasen vil tilføre Nord-Norge en betydelig kapasitet og styrke redningsberedskapen ytterligere i en svært krevende og utsatt del av landet.

Disse medlemmer viser til at det har vært stor enighet mellom dagens regjeringspartier og Fremskrittspartiet om å etablere en sjuende redningshelikopterbase i Tromsø. For å få til en rask etablering har det vært nødvendig i første omgang å opprette basen basert på sivil innleie.

Disse medlemmer viser til at det er inngått en kontrakt med CHC Helikopter Service AS med en varighet på 6 år (fra 2022 til 2028) med opsjoner for forlengelse på inntil 4 år, med forbehold om Stortingets samtykke. Disse medlemmer vil påpeke at det i tråd med intensjonen fra tidligere stortingsbehandling av redningshelikoptersaken tas sikte på at Forsvaret overtar som operatør av Tromsø-basen etter at kontrakten med sivil operatør går ut.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil likevel fremheve behovet for at det på et aktuelt tidspunkt, og uavhengig av denne enigheten, bør gjøres en vurdering av hva som er mest kostnadseffektivt, og dra lærdom av erfaringene med driften av den sivile basen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at dersom en nå skal gå bort fra planene om en sivil base fra 2022, slik det foreligger en kontrakt om, og heller gå for en løsning med SAR Queen operert av 330-skvadronen fra oppstart, eller på et langt tidligere tidspunkt enn det som er lagt til grunn, vil det ha flere konsekvenser.

Disse medlemmer viser til at dersom opsjonen må utløses i forbindelse med en eventuell beslutning om at den nye redningshelikopterbasen i Tromsø skal driftes av 330-skvadronen som en fullverdig redningsbase fra dag én, må det mest trolig anskaffes ytterligere to helikoptre ut over de 16 som er kjøpt inn. Det vil ta minst 24 måneder å produsere det første helikopteret, og det neste vil anslagsvis kunne leveres 2–3 måneder senere. Disse medlemmer vil gjøre oppmerksom på at det i forkant av en bestilling må gjennomføres forhandlinger om bl.a. pris og eksakt leveringstid da helikoptrenes konfigurasjon er vesentlig endret i forhold til den opprinnelige bestillingen. Det vil dermed kunne ta

2 1/2 år før begge helikoptrene er på plass. En etablering fra 2022 vil dermed ikke være mulig dersom det må nye helikoptre til ut over de som allerede er kjøpt. Isolert sett vil dette føre til en utsettelse og gi dårligere beredskap for Tromsø og regionen enn å starte opp i 2022 som planlagt med sivil operatør.

Disse medlemmer vil videre peke på at alternativet er å flytte SAR Queen fra en annen base for å prioritere Tromsø, men det vil gi svekket beredskap i disse områdene og negative konsekvenser for innfasingsprogrammet. En forlengelse av den sivile operasjonen på Florø, og prioritering av innfasing av SAR Queen i Tromsø fremfor Florø, vil medføre behov for en ny anbuds-konkurranse, noe som igjen vil ta tid. Dersom SAR Queen skulle vært benyttet på Tromsø-basen fra oppstart, vil dette føre til ytterligere forsinkelser i et svært komplekst innføringsprogram. Innfasing av SAR Queen på Tromsø-basen ligger ikke til grunn for gjeldende kontrakt. En endring i innføringsplanene vil derfor medføre behov for reforhandlinger med leverandøren Leonardo Helicopters. Dette vil kunne ta tid og i en periode skape usikkerhet i arbeidet med innfasingen.

Disse medlemmer er kjent med at Forsvaret er svært tydelige på at enhver endring i det pågående innføringsprogrammet vil føre til forsinkelser. Disse medlemmer er også kjent med at forsinkelser i det videre innfasingsløpet vil kunne ha konsekvenser for håndteringen av oppdrag knyttet til maritim kontraterror.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til at den midlertidige leide hangarløsningen i Tromsø vil være uegnet for operasjon med SAR Queen, og at det av den grunn må bygges en ny base. Denne vil ikke kunne være klar før tidligst i 2025, da det vil kreve en reguleringsprosess, blant annet av hensyn til andre planer ved flyplassen.

Disse medlemmer vil minne om at Luftforsvarets bemanning også vil måtte økes som følge av at de skal være operatør på en ekstra base, og at det tar lang tid å utdanne nye piloter. Disse medlemmer vil understreke at selv om et detasjement med bruk av helikoptre og besetninger fra andre baser trolig ville kunne ført til en noe raskere etablering, så vil det i praksis ikke være mulig da lokalene som er tiltenkt sivil innleie, ikke vil være egnet for operasjon av SAR Queen. Ny base må på plass først.

Disse medlemmer er kjent med at det samlede investeringsbehovet vil være over 1 mrd. kroner, og dette er det ikke tatt høyde for i budsjettet.

Disse medlemmer vil videre understreke at det hele tiden har vært en intensjon å vurdere om det vil være hensiktsmessig å gå over til Forsvaret som operatør av Tromsø-basen. Dette er en naturlig oppfølging av Stortingets tidligere vedtak om at Forsvaret skal være operatør av basene på fastlandet.

Disse medlemmer vil minne om at Stortinget har besluttet at redningshelikopterkontrakten knyttet til SAR Queen også skal omfatte opsjon på ytterligere inntil seks redningshelikoptre av samme type, hvorav nettopp et av formålene er en eventuell fremtidig ny base i Nord-Norge. Disse medlemmer vil imidlertid bemerke at dersom en beslutning om å utløse opsjonen skal tas nå, så vil det måtte gjøres på et svært mangelfullt grunnlag. Det vil være uheldig å gå til hasteinnkjøp av flere SAR Queen-helikoptre enn nødvendig dersom driftserfaringen skulle tilsi at staten kan utnytte de 16 som allerede er anskaffet til også å betjene Tromsø-basen.

Disse medlemmer vil videre peke på at dersom en skal droppe planene om sivil base fra 2022 slik det foreligger en kontrakt om, og heller gå for en løsning med SAR Queen operert av 330-skvadronen fra dag én, vil det kunne komme krav om erstatning dersom Stortinget velger ikke å godkjenne kontrakten.

Disse medlemmer vil vise til at det er lagt til grunn en avhopsrett dersom Stortinget ikke bevilger penger, men dersom den reelle grunnen er at Stortinget overhodet ikke vil ha konseptet, vil en likevel bli eksponert for klage og erstatningssøksmål. Ut fra det disse medlemmer oppfatter av Senterpartiets forslag og merknader fremgår det klart at dette er begrunnelsen. Det er ikke fordi det er for dyrt eller fordi man ikke vil ha en base i Troms, men fordi man vil ha noe helt annet. Disse medlemmer vil understreke at staten da kan måtte ta ansvaret for å ha satt i gang en konkurranse man likevel ikke ønsker, og som aldri kunne resultert i tildeling av kontrakt. Velger Stortinget å bryte kontrakten urettmessig på dette grunnlaget, vil man være eksponert for en mulig erstatningssak.

Disse medlemmer vil videre peke på at den alternative veien ut av dette vil være å benytte muligheten til å avbestille. I så fall dekker staten en prosentandel av det vederlaget operatøren hadde hatt krav på. Staten må samtidig si opp hangarkontrakten, da den er uegnet til bruk for SAR Queen. Denne kontrakten har en 18 måneders oppsigelsesfrist gitt at staten bestemmer seg for å bygge hangar selv. Disse medlemmer viser til at seks år er valgt fordi dette erfaringsmessig er varigheten som gir lavest kostnader per år, sammenholdt med at det uansett vil ta tid å få på plass en fullverdig 330-operasjon og få innhentet erfaringer med driften av SAR Queen på øvrige baser. Disse medlemmer viser til at kontrakten har en sikkerhetsventil der kontrakten kan kanselleres tidligere mot å betale 25 pst. av gjenværende fast månedlig vederlag, dvs. ca. 2 mill. kroner per forkortet måned for Tromsø-basen. Svalbard kan da videreføres alene, men vil få økte kostnader tilsvarende synergiene ved en felles driftet operasjon som da faller bort (ca. 9 mill. kroner per år).

Disse medlemmer viser til at bestemmelsen om statens rett til å kansellere pga. Stortingets nei til bevilgninger er som følger:

«It is the Norwegian Parliament that has the final decision on the allocation of funds. Sufficient funding is a prerequisite for awarding this Contract. The Norwegian Government shall without delay, by means of a proposition to the Parliament, request the Parliament for funding relative to this procurement. Until the time of the Parliaments decision, or if it is apparent at an earlier stage that funding will not be awarded, the Customer shall have the right and obligation to cancel the Contract without further compensation.»

Disse medlemmer vil gjøre oppmerksom på at dersom staten bare skal endre varigheten på helikopterkontrakten, for å ha drift til SAR Queen på plass «så snart som mulig», vil man måtte ut på ny konkurranse. Premisset for korttidsleie er helt annerledes enn langtidsleie. Disse medlemmer vil understreke at dette da også vil omfatte Svalbard-delen, fordi det er lagt opp til felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste i inngått kontrakt. Disse medlemmer viser til at staten har et opplegg for å splitte fra 2028, men ikke med en planlagt splitt etter kort tid.

Disse medlemmer mener det er viktig å ta inn over seg at å bryte opp det planlagte opplegget på dette tidspunktet vil få mange dominoeffekter, herunder virkningen for både Florø og Svalbard og for bygging av hangar i Tromsø. Det vil føre til at etablering av en ny redningshelikopterbase i Tromsø vil bli forsinket.

Disse medlemmer viser til at etter hvert som de nye SAR Queen-helikoptrene erstatter de nåværende helikoptrene på basene i Banak og Bodø, vil disse operere i et tett samvirke med Tromsø-basen. Samlet sett vil dette medføre en betydelig styrking av redningshelikopterberedskapen i hele Nord-Norge.

Disse medlemmer vil understreke at det er lagt til grunn at tjenesten skal ha god kvalitet, høy tilgjengelighet, døgnkontinuerlig tilstedevakt og kort reaksjonstid. Tromsø-basen vil bli etablert som en fullverdig base på lik linje med basene som i dag opereres av 330-skvadronen på fastlandet. Det vil være et dedikert fullverdig redningshelikopter som backup lokalisert på basen i tillegg til beredskapshelikopteret. Disse medlemmer vil vise til at håndteringen av de svært krevende hendelsene med Viking Sky, Northguider og nå nylig Eemslift Hendrika, der de hadde avgjørende og livreddende roller under ekstreme forhold, er gode eksempler på at Tromsø-området vil bli godt ivaretatt med en sivil operatør.

Disse medlemmer vil understreke at prisen for å bryte det planlagte opplegget nå er uro, og risiko med hensyn til tid og kostnader.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen og Fremskrittspartiet i lang tid har stadfestet at basen skal driftes sivilt, senest ifm. statsbudsjettet for 2021. Disse medlemmer mener det fra starten burde vært lagt som forutsetning at basen skulle driftes i offentlig regi av 330-skvadronen. Prosessen for etablering av basen er imidlertid nærmest slutført, og disse medlemmer er bekymret for at endringer i premisene nå vil kunne føre til at oppstart av basen utsettes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser videre til Prop. 146 S (2010–2011), Anskaffelse av nye redningshelikoptre mv. i perioden 2013–2020, hvor det fremgår at regjeringen Stoltenberg II, utgått av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ikke vurderte det som nødvendig å etablere redningshelikopterbase i Tromsø eller anskaffe nye redningshelikoptre til en slik base. Videre viser disse medlemmer til justiskomiteens innstilling til samme sak, Innst. 82 S (2011–2012), hvor det fremgår at justiskomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet den gang var alene om å peke på behovet for en redningshelikopterbase i Tromsø:

«Disse medlemmer [fra Fremskrittspartiet] vil til slutt påpeke den store avstanden mellom basen i Bodø og basen på Banak. Disse to basene danner beredskapen for hele Nord-Norge og dermed også nordområdene. Avstanden gjør at beredskapen langs kysten rett ut fra Tromsø er svakere enn i mange andre områder. Dette tilsier at man bl.a. må se på mulighet for å etablere ny base for redningstjenesten lokalisert i Tromsø. Forholdene som disse medlemmer har påpekt taler for at man ser på basestrukturen på nytt.»

Disse medlemmer vil minne om at etableringen av ny redningshelikopterbase mellom Bodø og Banak ble et tema i valgkampen i Troms frem mot stortingsvalget i 2017, hvor daværende justis- og beredskapsminister, Per-Willy Amundsen, forpliktet Fremskrittspartiet overfor velgerne på at regjeringen skulle påse etableringen av en slik base. På dette tidspunktet ble Bardufoss vurdert som alternativet, men faglige vurderinger pekte senere entydig på Tromsø som det klart beste alternativet. Disse medlemmer registrerte aldri et tilsvarende tydelig løfte fra de øvrige partier, og da i særdeleshet aldri fra Senterpartiet, som i merknadsform i denne innstillingen og i det offentlige rom gir inntrykk av noe helt annet.

Disse medlemmer viser til at tidligere samfunnsikkerhetsminister fra Fremskrittspartiet, Ingvil Smines Tybring-Gjedde, bekjentgjorde i 2019 at det skulle etableres en redningshelikopterbase i Tromsø. Disse medlemmer vil understreke at Stortinget ved å danne flertall for regjeringens forslag besørger at redningshelikopterbasen i Tromsø er i funksjon allerede fra

2022. Etter disse medlemmers syn vil det i så fall representere en særdeles rask politisk avklaring og levering på et tydelig løfte Fremskrittspartiet gav i 2017 til innbyggerne i Troms.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet støtter opprettelse av redningshelikopterbase i Troms, men ikke forslaget om å bruke inntil 1 860 mill. kroner i perioden 2022–2028 på en privat løsning med et helikopter med dårligere rekkevidde, kapasitet, utstyr og sensorer enn de statlige redningshelikoptrene som er operert av 330-skvadronen.

Disse medlemmer savner faglige overveielser i proposisjonen, herunder hvilke fagmiljø som har vært involvert i prosessen og eventuelle alternative løsninger. Forsvarsministeren har opplyst følgende i svar på skriftlig spørsmål om hvorvidt Luftforsvarets 330-skvadron har vært involvert i prosessen knyttet til etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø:

«Forsvarsdepartementet er kjent med at 330-skvadronen på et tidligere tidspunkt ga et innspill til JD ifm. prosessen om opprettelse av en ny redningshelikopterbase. Skvadronen har ikke vært involvert i anskaffelsesprosessen for Tromsøbasen.»

Disse medlemmer mener det er oppsiktsvekkende at den statlige redningshelikoptertjenesten i 330-skvadronen, med nærmere 50 års erfaring fra norske forhold, ikke har vært involvert i denne prosessen. Regjeringens beslutning om at basen skal drives av et privat helikopterselskap synes basert på et administrativt grunnlag fremfor gjennom involvering av vårt fremste kompetansemiljø innenfor redningshelikoptre ved 330-skvadronen.

Disse medlemmer understreker at helikoptre er svært ulike, og at det er vesentlig hvilket helikopter som benyttes til hvilke oppgaver. Staten har allerede brukt et tosifret antall milliarder kroner på å anskaffe verdens beste redningshelikoptre. 16 nye redningshelikoptre av typen AW101 SAR Queen er under innfasing. I tillegg har staten opsjon på ytterligere fem helikoptre. Basen på Sola har hatt AW101 SAR Queen i beredskap siden høsten 2020 og melder om meget gode erfaringer så langt.

Disse medlemmer viser til at det nettopp er i nord AW101 SAR Queens særegne kvaliteter kan utnyttes best. SAR Queen har tre motorer, noe som både gir sikkerhet til mannskapet, og til folk som skal reddes, enten det er langt til havs, i fjordene, på fjellet eller vidda. Disse medlemmer viser til at et av de essensielle krav som ble stilt i redningshelikopteranskaffelsen, var evnen til berging av 20 nødstilte hvor som helst 150 nautiske mil utenfor grunnlinjen og deretter å fly dem til land.

Disse medlemmer viser til at AW101 SAR Queens sensorkapasiteter og samhandlingsmuligheter med Hovedredningsentralen (HRS) gjør det langt bedre egnet enn noe annet helikopter for å finne eksempelvis personer som ligger i sjøen eller er savnet på steder uten mobildekning. SAR Queen kan også sende bilder til HRS som gir kunnskap om situasjoner, omfang og utfordringer umiddelbart. Disse kapasitetene gjør at den statlige redningshelikoptertjenesten kan bruke mer tid på å redde folk, finne dem raskere og iverksette livreddende helsehjelp raskere fremfor å bruke tid på å lete etter folk, enten det er til havs eller på land. Når hvert minutt teller, kan dette i ytterste konsekvens vært forskjellen på liv og død.

Disse medlemmer viser til at en midlertidig base i Troms har en kostnadsramme på 1 860 mill. kroner. Dette er penger som regjeringen foreslår skal gå til innleie fra et privat helikopterselskap. Disse 1 860 mill. kroner vil, med regjeringens forslag, være brukt i 2028 uten at det er etablert basefasiliteter eller står noe redningshelikopter i Troms ut over kontraktperioden. Denne pengebruken vil dermed kun være forbruk og ikke investering for redningstjenesten i Troms for de kommende tiår.

Disse medlemmer mener at dersom regjeringen har ambisjon om å opprette en likeverdig statlig redningshelikoptertjeneste i Troms som ved de andre basene i landet, burde dette foreslås omgående fremfor å utsettes til 2028. Innfasingen av AW101 SAR Queen på de eksisterende redningshelikopterbasene skal etter planen være ferdig i 2023. Den statlige redningshelikoptertjenesten vil, med forbehold om at ovennevnte tidsplan holdes, kunne være i stand til å iverksette etablering en fullverdig base med AW101 SAR Queen i Troms fra 2023 dersom dette oppdraget blir gitt til 330-skvadronen, men informasjon om dette fremkommer dessverre ikke av proposisjonen.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2018–2019) fra Justis- og beredskapsdepartementet, hvor følgende fremkommer:

«Dagens flåte av Sea King redningshelikopter blir erstatta av 16 nye redningshelikopter (AW101), som er under innfasing. Dei nye helikoptera har langt betre rekkevidde, større hastighet og betre evne til å operere i dårleg vær. Med 16 nye redningshelikopter kan òg alle basane vere betente av to helikopter, noko som ikkje er mogleg med dagens flåte av Sea King helikopter, der bl.a. vedlikehaldsbehov reduserer helikoptertilgangen. I samsvar med regjeringas redningsambisjon skal dei nye redningshelikoptera kunne redde 20 nødlidande 150 nautiske mil frå dei ytste punkta langs kysten innan to timar, og 2 nødlidande i ytterkanten av redningsansvarsområdet.

På Svalbard disponerer Sysselmannen to redningshelikopter. Kwart helikopter kan redde inntil 18 personar i nød innanfor ein radius på 140 nautiske mil. Dei to redningshelikoptera har krav til reaksjonstid på høves-

vis éin og to timar. Helikoptera har i all hovudsak overhalde krava, og erfaring viser at reaksjonstida i praksis ofte er kortare. For å auke rekkevidda på helikopterberedskapen i områda rundt Svalbard er det etablert fueldepot ulike stader på Svalbard og ved dei meteorologiske stasjonane på Bjørnøya og Hopen.»

Disse medlemmer viser til at det helikoptret som CHC Helikopter Service AS ønsker å benytte i Troms er av tilsvarende type som dem som er stasjonert på Svalbard og Florø. Det skal understrekes at CHC Helikopter Service AS har utført og utfører meget god redningshelikoptertjeneste fra Florø-basen, men dette er en interimløsning frem til 330-skvadronen tar over basen med AW101 SAR Queen. Helikoptertypene som CHC Helikopter Service AS benytter, har begrensninger sammenliknet med den statlige redningstjenestens AW 101 SAR Queen-helikoptre. De nye statlige redningshelikoptrene har bl.a. spesialutviklet radarsensor, deteksjonsmulighet for mobiltelefon, laseravstandsmåler og mulighet til å få tilsendt lokasjonsdata direkte fra Hovedredningsentralen inn i eget kartsystem. 330-skvadronen flyr også på militær lisens, noe som utvider handlingsrommet for disse redningshelikoptrene. I tillegg er både rekkevidde og muligheten for å redde flere nødstedte betydelig større.

Disse medlemmer understreker at de statlige redningshelikoptrene har større rekkevidde og kapasitet i form av antall personer som kan transporteres, sammenliknet med det sivile helikoptret som regjeringen anbefaler for basen i Tromsø. Et privat helikopter i Troms vil også medføre at de statlige AW101 SAR Queen-helikoptrene i Bodø og Banak får kortere aksjonsradius enn de kunne hatt dersom også Tromsø-basen hadde hatt en maskin med tilsvarende rekkevidde og kapasitet grunnet behov for egenberedskap.

Disse medlemmer mener dette også vil bidra til at både helikoptre og mannskap i ekstremtilfeller samt ved en tilspisset situasjon i nord kunne blitt omdisponert til eventuelle oppdrag for Forsvaret.

Disse medlemmer fremmer med dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av en statlig redningshelikopterbase i Tromsø.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at redningshelikopterbasen i Tromsø driftes av 330-skvadronen og den statlige redningshelikoptertjenesten med helikoptret AW101 SAR Queen.»

«Stortinget ber regjeringen, inntil 330-skvadronen har kapasitet til å etablere tilstedeværelse og beredskap i Tromsø, leie inn et sivilt redningshelikopter som en midlertidig løsning med oppstart så snart som mulig.»

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Justiskomiteen sendte foreløpig avgitt innstilling til utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse 20. april 2021.

Utenriks- og forsvarskomiteen uttalte i brev av 28. april 2021 at den sluttet seg til justiskomiteens utkast til innstilling til Prop. 85 S (2020–2021), og at de for øvrig ikke hadde merknader.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av en statlig redningshelikopterbase i Tromsø.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at redningshelikopterbasen i Tromsø driftes av 330-skvadronen og den statlige redningshelikoptertjenesten med helikopteret AW101 SAR Queen.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen, inntil 330-skvadronen har kapasitet til å etablere tilstedeværelse og beredskap i Tromsø, leie inn et sivilt redningshelikopter som en midlertidig løsning med oppstart så snart som mulig.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan inngå kontrakt og pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret under kap. 454 Redningshelikoptertjenesten, post 1 Driftsutgifter for etablering av en ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med Sysselmannens helikoptertjeneste, slik at samlet ramme for forpliktelsene i hele avtaleperioden i kontrakten ikke overstiger 1 860 mill. kroner.

II

Stortinget ber regjeringen starte nødvendige forberedelser som sikrer at Forsvaret overtar som operatør av redningshelikopterbasen i Tromsø når kontrakten med sivil operatør går ut.

Oslo, i justiskomiteen, den 4. mai 2021

Lene Vågslid

leder

Per-Willy Amundsen

ordfører

